

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) INFERJURI

**MAGISTRAT DOTTOR BRIGITTE SULTANA LL.D., LL.M
(CARDIFF) ADV. TRIB. ECCL. MELIT.**

Illum, il-Ħamis, 25 ta' Jannar 2024

Avviż numru: 8/2018 BS

Kerċem Construction Company Limited

-vs-

Jonathan Portelli u Dr Marsette Portelli Xerri

Il-Qorti;

Rat l-avviż fejn is-soċjetà Kerċem Construction Company Limited talbu lill-intimati Jonathan Portelli u Dr Marsette Portelli Xerri jhallsu l-ammont ta' tmint elef, tmien mija u tmienja u għoxrin ewro u sabbtax-il ċenteżmu (€8,828.17) rappreżentanti bilanċ minn ammont akbar għal xogħol ta' kostruzzjoni fil-ġebel u konkos fi proprjetà tagħhom fl-indirizz 8, 'Carpe Diem', Triq Kerċem, Ta' Kerċem, Ghawdex.

Bl-ispejjeż, inkluż dawk tal-ittra Uffiċjali numru 192/2018 hawn annessa u mmarkata bhala Dok. A u bl-imghaxijiet skont il-Liġi kontra tagħhom kif minn issa inton ingunti in subizzjoni.

Rat ir-risposta tal-intimati Jonathan Portelli u ta' Dottor Marsette Portelli Scerri li permezz tagħha eċċepew:

1. Illi fl-ewwel lok, l-esponenti qegħdin jikkontestaw l-ammont pretiz mis-socjeta` attrici u dan partikolarment in vista tal-fatt illi sal-prezenti gurnata l-ammont mitlub mis-socjeta' attrici baqa' dejjem jinbidel, b'għadd ta' disparitajiet fil-konteggi primarji u l-ammont ta' taxxa fuq il-valur mizjud;
2. Illi fit-tieni lok u minghajr pregudizzju għas-suespost, fl-esekuzzjoni tax-xogħol tagħha, is- socjeta' attrici wettqet diversi xogħlijiet li ma humiex skond l-arti u s-sengha. Dan kif ġia' ġie kkonfermat minn zewg periti li hejjew ukoll rapport relattivi, kopji ta' liema gew anke mghoddija lill-kumpanija attrici. L-esponenti għalhekk isostnu illi għandu jitnaqqas ammont gust mill-ammont mitlub lilhom sabiex jikkumpensaw għax-xogħol u għall-ispejjez zejda illi diga kellhom u ser ikollhom jigu inkorsi mill-esponenti sabiex jirrimedjaw għal dawn id- difetti;
3. Illi l-esponenti ġia' kienu għamli, għal għadd ta' drabi, offerta lill-atturi illi jitransigu l- pendenzi bil-mod suggerit fil-paragrafu ta' qabel dan, u dan ukoll in linea ta' dak suggerit miz-zewg periti. Kwindi, fi kwalunkwe kaz, l-ispejjez għandhom jigu sopportati esklussivament mis-socjeta' attrici;
4. Illi di piu', u dan minghajr pregudizzju għas-suespost, kif anke kkonfermat miz-zewg periti, u kif ġia' kienet ingibdet l-attenzjoni tas-socjeta' attrici, ix-xogħol imwettaq ma kellu qatt itul għall-ammont ta' granet kollha li ha biex twettaq, u għaldaqstant, dan ukoll għandu jigi mehud in konsiderazzjoni;
5. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt u salv ukoll id-dritt ta' azzjoni ulterjuri spettanti lill-esponenti minhabba n-nuqqasijiet riskontrati fix-xogħol da parti tal-attur.

Bl-ingunzjoni tas-socjeta' attrici minn issa għas-subizzjoni.

Rat ir-rapport tal-Perit tal-konvenuti l-Perit Alexander Bigeni.¹

¹ A fol 54 tal-process

Rat ir-rapport tal-Perit tal-konvenuti l-Perit Clint Camilleri u r-ritratti annessi ma l-istess rapport.²

Rat li fis-seduta tat-8 ta Jannar, 2019 il-Qorti innominat lill_perit Mario Cassar biex jivverifika x-xogholijiet mertu tat-talba u dan relattivament ghall-kont mahrug mis-socjeta attrici u jistabilixxi jekk l-ammont pretiz mill-attrici hux wiehed gustifikat.³

Rat illi fl-istess seduta il-provi tas-socjeta attrici gew dikjarati maghluqa.⁴

Rat li fis-seduta tat-3 ta Dicembru, 2019, il-konvenuti iddikjaraw il-provi taghhom maghluqa.⁵

Rat li fis-seduta tas-6 ta Jannar, 2021, is-socjeta attrici irrinunzjat ghall-kontro ezamijiet kollha.⁶

Fliet l-atti fl-intier taghhom.

Rat li fis-seduta tas-16 ta Gunju, 2023 il-kawza giet differita ghas-sentenza tal-lum.

Ikkunsidrat.

Preliminari.

Is-socjeta attrici **Kercem Construction Company Limited** intavolat l-avviz odjern kontra l-konvenuti Jonathan Portelli u martu l-Avukat Dr Maresette Portelli Xerri. L-attrici qed titlob il-hlas tas-somma ta €8828.17 li skond hija huwa bilanc minn somma akbar dovuta lilha mill-konvenuti rapprezentanti hlas ghal xoghol ta konkos u kostruzzjoni li sar minnha fil-propjeta tal-konvenuti f'Kercem.

Minn naha taghom il-konvenuti qed jopponu ghat-talba attrici u jsostnu illi hemm diskrepanzi fil-kontijiet ipprezentati mill-attrici. Jghidu wkoll illi x-xoghol li sar mis-socjeta attrici ma kienx skond l-arti u s-sengha u

² A fol 69 tal-process

³ A fol 143 tal-process

⁴ A fol 144 tal-process

⁵ A fol 258 tal-process

⁶ A fol 389 tal-process

ghalhekk l-ammont reklamat ghandu jitnaqqas biex jirrifletti l-kumpens dovut lilhom ghax-xoghol li kellu jsir minnhom biex jirrangaw ix-xoghol hazin li sar mill-attribuci. Jghidu wkoll li huma ghamlu l-ghalmu taghhom biex tinstab soluzzjoni bejn il-partijiet u ghalhekk ma ghandhomx ibatu spejjez.

Provi

Xhieda.

Fl-affidavit, in rappreżentanza tas-Socjetà rikorrenti Saviour Spiteri⁷ jghid li huwa direttur tas-Socjetà msemmija. Spiteri jikkonferma s-sekwenza tal-affarijiet kif ġew dikjarati minn hu, Pawlu Spiteri, direttur ukoll tal-istess kumpanija.

Jghid li x-xoghol kien qed isir minn hu Pawlu u li huwa jiehu hsieb il-kontijiet. Saru tliet pagamenti ta' €2000 kull wiehed u fl-ahhar wara li tlesta x-xoghol sar il-kont finali. Jghid li l-konvenuti ġabru l-kont minghand hu Pawlu.

Jkompli jghid huwa mbghad cempel lill-konvenuti u l-konvenuta talbitu jmur ukellimha fl-ufficju taghha. Preżenti kien hemm ukoll zewgha. Jghid u huwa hadilha l-ahhar invoice u spjegalha l-kont kif inhu. Il-konvenuti qajjmu ogggezjoni fuq il-materjal li nxtara mill-kumpanija.

Jispjega li kien hemm 15% li kienet taghmel tajjeb ghall-ghodda li ntuzat mill-kumpanija u li dwarha ma kienx hemm ftehim. Jinsisti li din hija prassi li tintuza kull fejn jittiehed xoghol bil-ġurnata.

Jghid li l-partijiet ma qablux u saru kommuniki permezz tal-avukati u anke minnu sabiex jaslu ghal ftehim izda kien ghalxejn.

⁷ Fol.11

Inkontro-eżami⁸ jghid li hu ma kellux x'jaqsam fuq il-lant tax-xogħol. L-ammonti gew mgħottija għax hallsithom il-kumpanija. Jinsisti li ma jippretendix illi s-sid għandu jieħu l-irċevuta li hallas hu. Jghid li huwa jżomm 15% fuq l-affarijiet li jixtri bħalma huma għodda sabiex jaħdem il-haddiem. L-għodda hija bħal sena, il-magna li taqta' il-gebel, il-*bend saw* li jaqta' il-gebel, it-tavluni u oħrajn. Tax-shuttering ma żammx tiegħu. L-invoices juru l-kwantità u x-xogħol li xtara għall-konvenuti. Jinsisti li l-ammonti mgħottija m'humix tal-Qorti.

Inkontro-eżami⁹ jghid li l-ammont pretiż huwa ta' madwar €14,000 inkluż il-VAT u baqa' jithallas l-ammont ta' €8,828.

B'riferenza għal Dok.KC6 (fol.297) jghid li ma jistax jifhem għaliex hemm il-figura ta' €14,000 u hdejha 'cancelled' u aktar l-isfel notament li l-bilanċ dovut huwa ta' €8,122.40. Jghid li jista jkun li dak sar meta kienu qed isiru tentattivi li jaslu għal ftehim.

Muri Dok.MX 1, jispjega li dik hija riċevuta datata 10, Frar 2016 u fejn hemm inniżżel 'credit' dak huwa ammont oghla minn dak inniżżel f'Dok.KC6. Huwa jaħseb li din il-figura hija korretta għax taqbel mal-ammont inniżżel fil-kawża. Ma jistax pero jifhem għaliex iż-żewġ riċevuti huma bl-istess data.

Jtenni li ż-żewġ invoices ma' xulxin jagħmlu ż-żewġ gobbijiet. Meta ngħalaq job 449 gie stmat €9000. Intela' aktar minn dik l-invoice 407. Jispjega li l-invoice ħarġet qabel ma ngħalaq ix-xogħol vu li din tkun ħarġet abbażi tal-ispejjeż li jkunu saru dwar xiri.

Jghid li fit-30 ta' Ġunju 2015 intemm l-ewwel inkarigu u huwa kellu johrog il-fattura sabiex jagħlaq il-VAT return. Sar hekk għax ix-xogħol kien għadu għaddej. Imbagħad ħareġ il-kont fil-21 ta' Awwissu meta ngħalaq il-job.

Rigward il-fattura 407 bid-data tat-30 ta' Ġunju 2015 fl-ammont ta' €4,522, jghid li din tagħmel tajjeb għall-job 499. Dan l-ammont ma tlahhaqx l-ammont ta' €9,773. Imbagħad iddaħhlet fil-409. Id-diskrepanza li kien hemm bejn l-invoice 407 għall-job 449 iddaħhlet fl-invoice 409.

⁸ Fol.208.

⁹ Fol.303 (v.2)

Il-VAT hija miżjuda max-xogħol jew mal-materjal li nxtara biss.

B' riferenza għall-fattura 766 l-ammont pretiż huwa ta' €9,773 u mhux ta' €8,282. Jinsisti li l-programm li għandu installat fil-kompjuter jikkalkula l-VAT awtomatikament. Allura jiġi li fuq il-materjal mixtri bil-VAT terga' tiġi kkalkulata l-VAT.

Ma jistax jispjega għaliex jidhru żewġ ammonti differenti fuq irċevuti mmarkati Phase One preżentament esebiti bħala Dok.MX2 u MX3. Jgħid li n-numri miktubin bil-lapes fil-ġenb kitibhom hu meta kienu qed isiru n-negozjati. L-ammont miktub bl-idejn huwa effettivament il-percentwal mill-materjal li x-xhud ikun xtara. Per eżempju jithallas talli jkun mar iġib xkora siment u l-ammont iżidu mal-ispiza tax-xiri tal-ixkora.

Jgħid li ma kienx hemm ftehim bejn il-partijiet dwar 15%. L-ammont ta' 18% VAT huwa miżjud bil-kompjuter.

L-ammont inkluż il-VAT kif imniżżel bil-lapes huwa l-ammont komplet. L-ammont bil-lapes jirrappreżenta l-ammont li hallas lil tal-ħanut. Fuq dan zied 15% fuq il-prodotti li xtara biss u mhux fuq ix-xogħol tal-ħaddiema. L-ammont ta' €4280.20 jirrappreżenta x-xogħol mingħajr VAT. Il-VAT naqqasha hu għax jekk titniżżel il-VAT tal-ħanut fuq il-materjal kif imniżżel fl-invoice, il-VAT tkun qed issir doppja.

Jgħid li ma jafx jispjega dwar il-kalkulazzjonijiet b' riferenza għall-ammont ta' €7,018,91 u miżjud bit-18% jitla' għal €8,282.31 u jiġi fl-ammont ta' €9,773.13. Ma jistax jispjega kif hemm disparità ta' 36% meta nhadmet 18% doppjament billi x-xogħol ilu li sar.

Jinsisti li meta jiġu inkarigati terzi, bħalma kien Camilleri, Tan-Najsi, sabiex ifornu l-materjal fuq il-post, il-kuntrattur iżomm il-profit fuq l-irċevuta mahruġa mill-fornitur.

Rigward il-*high up* jgħid li dan ilaħħaq sal-bieb tal-bitha tal-konvenuti meta ddaħħal fl-għalqa ta' wara tal-post.

Jghid li ma hux kapaċi jispjega dwar id-disparità fl-ammonti li jidhru fid-dokumenti MX4 u MX5. Jahseb li Road Construction ġab il-konkos ukoll u mhux In-Najsi Camilleri biss. Rigward il-fatt illi d-data ma taqbel xejn ma' dak li hemm fil-profit sheet jghid li r-raguni ghal dan hija li mar iħallas wara. Rigward id-*delivery note* jispjega li fuqha hemm il-kwantità tal-konkos u l-kwalità tiegħu.

In ri-eżami¹⁰ jghid li l-kitba bil-biro mnizzla isfel fid-Dok.KC5 a fol.296 m'hix tiegħu. Dan id-dokument kien irċevih mingħand il-konvenuta. Dan juri kemm jithallsu bil-ġurnata it-tliet haddiema ta' tmien sigħat xogħol.

In ri-eżami¹¹ muri l-invoice 409 a fol.236, jghid li din intalbet lura meta kienu qegħdin jagħmlu l-ftehim sabiex jagħlqu l-kontijiet. Kien talab li jieħu €5000 flok it-€8,828 u ma jersaqx lejn il-Qorti.

Muri l-imejl esebita a fol.15 tat-12 ta' Ġunju 2017 u imejl oħra a fol.24 tal-20 ta' Settembru 2017. Dawn intbagħtu mill-Avukat fuq talba tal-atturi. Intalbet l-invoice sabiex l-ammont jirrifletti s-somma finali tal-ftehim ta' €5000.

Jinsisti li l-kont kollu tela' għall-€14,000. Thallsu €6000 u baqa' €8,828. Ma' din l-invoice hemm invoice oħra li flimkien jgibu l-ammont ta' €14,000 u mhux €10,000. L-invoice l-oħra hija l-407 a fol.292.

Jispjega li l-fattura 407 kienet l-ewwel wahda li nħarġet bid-data tat-30 ta' Ġunju 2015 fl-ammont ta' €4,522. Imbagħad ħarġet oħra 409 bid-data tal-11 ta' Novembru 2015 bl-ammont ta' €10,306.04. L-ammont ta' €6000 thallsu f'ħames pagamenti (fol.299, 300, 301, 302 u invoice 360). Meta saru l-pagamenti nħareġ kont ieħor ta' €10,000 għax imbagħad ingħalaq il-kont kollu. F'Novembru nħarġet riċevuta ta' €10,000 għax ingħalaq ix-xogħol. Sa Ottubru kienu diġà saldaw l-€6000 u x-xogħol kien għadu għaddej.

Fuq id-Dok.297 hemm imnizzel 'cancelled' għax meta talab €5000 sabiex jagħlaq il-kont u jirrevedi l-invoice. Saru laqgħat fl-uffiċċju tal-Avukat Grech iżda ma sarx progress. Il-laqgħat saru wara.

Meta kien xehed li kienu 18% dan kien żball. Kellu jkun 15% li qed jagħmel profitt minnhom.

¹⁰ Fol.355 (v.2)

¹¹ Fol.417 (v.2)

Jispjega d-diskrepanza bejn meta spicċaw ix-xogħlijiet f'Ottubru u d-data tar-riċevuta bid-data f'Novembru tikkonsisti li d-*delivery note* hija meta jiġi x-xogħol u jkun qed jinħadem ix-xogħol u l-*invoice* meta jithallas. Ma jithallasx dakinhar li jingab ix-xogħol. L-*invoice* meta thallset.

Muri dokument a fol.360 u 361 l-ammont huwa bil-VAT b'kollox. L-ammont huwa ta' €9,773.13. Mingħajr VAT jiġi €8,282. Id-dokument a fol.361 juri n-net total bhal tal-*invoice*. M'hemmx il-VAT imnaqqa. L-items huma l-istess.

Fl-affidavit, ir-rappreżentant tas-Socjetà attriċi **Paul Spiteri**¹² jgħid li huwa direttur tal-kumpanija msemmija. Jispjega li l-konvenuti talbu lil huh Paul sabiex jagħmlilhom xogħol f'post fi Triq Kerċem, Kerċem li kien jikkonsisti fi twaqqiġ tal-faċċata li tinsab fuq in-naħa ta' wara, bini ta' hitan u hnejjiet fuq ġewwa. Ir-rata tal-ħlas kellha tkun ta' €210 għal kull ġurnata bi tliet haddiema għal tmien siegħat kuljum. Ix-xogħol inbeda xahar wara.

Ix-xogħol sar kif segwentament spjegat:

- 8 ta' Mejju 2015. Twaqqiġ tal-faċċata u stivar tal-ġebel sabiex jerga' jintuza.
- 3 sas-6 u 11 ta' Ġunju 2015. Tindif tal-post u ġar tax-xibka tal-ħadid A503 bit-trakk tal-kumpanija sabiex tintuza għas-saqaf tal-għar.

Bini tal-ħajt tal-kantun li jifred il-fond minn ta' oħt Dr. Marseite. Inbena ħajt ieħor tal-bricks wara l-istess ħajt tal-kantun u sar il-membrane mal-bricks.

Inbeda x-xogħol tal-kamra tal-kċina/kamra tal-ikel. Intuza ġebel ġdid għall-hnejjiet li nħadem bil-magna tal-bennejja u saru l-hnejjiet.

Inghalqu bibien u twieqi u ġew formati oħrajn flokxom b'ġebel li kien jiffirma parti mill-faċċata ta' wara.

Inhatt it-taraġ tal-ġebel u floku sar wiehed tal-konkos fuq struzzjonijiet tal-konvenut.

¹² Fol.55

Issaqqaf bix-xorok u l-ħnejjet b' ġebel ġdid li ngab mill-barriera mir-rikorrenti.

- 12 ta' Ġunju 2015.
Is-socjeta attrici ordnat sitt jardi konkos C25 minghand Salvu Camilleri sabiex jissaqqaf bil-konkos bhala s-saqaf tal-ġhar bl-ordni tal-Perit John Saliba.
- 25 ta' Ġunju 2015.
Is-socjeta attrici xtrat u ġabet l-ħadid tat-taraġ minghand Joseph Vella. Ġabet anke x-xorok mill-barriera. Dan kollu bit-trakk ta l-istess socjeta.
- 27 ta' Ġunju 2015.
Is-socjeta attrici ordnat u ġabet tmien jardi konkos C30 minghand Salvu Camilleri. Inghata l-konkos fuq ix-xorok u sar it-taraġ tal-konkos.

Jghid li huwa mar kemm-il darba l-barriera jġib il-ġebel u x-xorok li kien hemm bzonn bit-trakk tiegħu minkejja li tal-barriera ġieli ġabu l-ġebel fuq il-post.

- 30 ta' Ġunju 2015.
Bidu tal-bini tal-kamra tas-sodda ta' fuq u parti mill-kaxxa tat-taraġ.

Inqalgħu x-xorok sabiex jinbidlu t-travi tal-intrata. Inxtraw it-travi u ngabu bit-trakk ta' l-attrici minghand Joseph Caruana (Tal-Billi).

Żewġ haddiema, Steven Debono u Joseph Grech, tkeċċew minn fuq xogħolhom mill-konvenut Jonathan u minn flokħom intbagħtu żewġ haddiema oħrajn.

Inqala' it-taraġ fil-parti ta' oħt il-konvenuta.

- 22 ta' Lulju 2015.
L-attrici ordnat u gabet tmien jardi konkos C30 minghand Salvu Camilleri sabiex jintuza fuq xorok u ghat-taraġ peress li t-taraġ kien intrama bix-shutter.

Ittranga t-taraġ ta' oħt il-konvenuta li kien inqala' jiem qabel.

- Jiem wara t-22 ta' Lulju 2015.
Ċempillu l-konvenut sabiex imur jiġbor l-ġhodda. Jghid li Pawlu qallu li l-ewwel irid jinqata' il-kont u wara jkun jista' jidhol haddiehor flokhom.

Jtenni li l-konvenut ma tax raġuni ġhalix ried iwaqqahom milli jkomplu. Baqgħu li jhallu hmistax-il jum peress li l-konkos tax-shutter jieħu tul ta' jiem sabiex jinxef. Jissokta jghid li huma ftiehm u li l-konvenut l-ewwel jaqta' l-kont li kien hemm pendent u mbagħad jdaħħal lil haddiehor, wara li hu jnehhi l-ġhodda.

Jghid li wara xi jiem il-konvenut ċempillu sabiex jirkellmu fuq il-post. Wara hafna tentattivi huwa ġie mġieghel mill-konvenuti u n-nannu tal-konvenut, Karmenu Camilleri, sabiex jaċċetta x-xogħol. Kien għalhekk li huwa aċċetta li jkompli x-xogħol.

- 30 ta' Lulju 2015.
Il-konvenuti hargu pagament ta' €2000 permezz ta' cheque.

It-tieni inkarigu.

- 28 ta' Settembru 2015.
Komplew bix-xoghlijiet b'ħaddiema differenti għax dawk ta' qabel irrifjutaw li jaħdmu għax kien dejjaqhom il-konvenut.
- Bejn it-28 ta' Settembru u 14 ta' Ottubru 2015.
Bdiet tinbena l-washroom u l-apromorta ta' fuq.

Intrama l-bejt bix-shutter.

- 15 ta' Ottubru 2015.

Jghid li huwa mar il-Kunsill Lokali ta' Kerċem sabiex japplika u għamel permess sabiex jarma l-pompa u jagħti l-konkos. Inghata l-kontrabejt tal-kmamar ta' quddiem bil-konkos u nksew bil-helicopter minn Karmenu Bajada.

Saru wkoll l-expansion joints.

Sar il-ħajt tal-mandra u biċċa mill-ħajt ta' oħt il-konvenuta.

- 31 ta' Ottubru 2015.
Iżżarma l-armar tax-shutter.

Dok. PS1 huwa elenku tal-ħaddiema li ħadmu fuq il-post bil-jiem u s-sieġhat.¹³ Il-materjal u x-xogħol sar bl-ordni tal-intimati waqt li l-kwalità tal-materjal sar fuq struzzjonijiet tal-Perit John Saliba. Il-Perit Saliba kien imur fuq il-post tax-xogħol u huma kienu jsegwu l-istruzzjonijiet tiegħu. Jghid ukoll li l-Perit gieli mar barra l-ħin tax-xogħol fuq talba tal-konvenut.

Jispjega li l-Perit Saliba talabhom jagħmlu żewġ filati apramorta fuq il-ħajt tal-appoġġ iżda l-konvenut insista li ssir filati waħda. Jghid ukoll li meta reġa' mar il-Perit dan insista li ssir it-tieni filata u hekk sar. Jghid ukoll li l-Perit kien isegwi mill-qrib ix-xogħol b'attenzjoni kbira anke jmur fuq il-lant tax-xogħol wara l-ħin. Il-Perit qatt ma ġibed l-attenzjoni dwar difetti fix-xogħol.

Jtenni li l-kontijiet jieħu ħsiebhom huħ, Salvu. Jghid li Salvu infurmah li hemm xi problemi sabiex jithallsu wara li kien baġhat il-kont. Qallu li l-konvenuti kienu qed jallegaw li x-xogħol sar ħażin, kontijiet eseġerati u skuži oħrajn. Għal dan il-għan kienet saret

¹³ Fol.60.

laqgħa fl-uffiċċju ta' Dr. Joshua Grech flimkien mal-partijiet iżda ma waslux għal ftehim.

Inkontro-eżami¹⁴ jgħid li huwa niżżel kemm siegħat għamel hu xogħol. Dejjem hadem b'din is-sistema billi jindika l-granet partikolari u ma jinkludix granet oħrajn li mhuma mnizzlin fir-rendikont tas-siegħat tal-ħaddiema.

Rigward il-konkos jgħid li dan kien iġibu l-burdnar Tan-Najsi għax hu m'għandux biex iġorru. Fejn jisemma bit-trakk tal-kumpanija fil-kazijiet meta mar il-barriera u/jew għand Caruana jgib il-ħadid. Jinsisti li huwa mar iġib darbtejn: darba għax-xorok u darba għall-gebel. Jtteni li darba mar iġib il-gebel hu għax Attard tal-barriera ma riedx jagħtihom minn tal-barriera.

Rigward l-fatturi jgħid li huwa ma għandux għax Attard qatt ma tah billi skond hu kien tahom lill-konvenuti. Jaqbel li l-gebel thallas mill-konvenuti iżda jinsisti li ma thallasx tat-trakk u għalhekk qed jippretendi li jithallas tat-trasport mill-barriera bil-van tal-kumpanija.

Jgħid ukoll li hemm prezz fiss għall-kalkulazzjoni tat-trasport iżda bl-ammont ma jafx iżda madwar €5 kull 15-il kantun. Kull vieg fih 15-il kantun. It-trakk jiflah hames viegi u nofs.

Huwa ikkalkula €3 għal kull vieg li jiġi €16 għal kull trakk li jgħabbi gebel. B'kollox saru żewġ viegi u darb'oħra sabiex gab ix-xorok li jiġu ikkalkulati bħallikieku gebel.

Inkwantu t-taraġ, jispjega illi huwa tella' ħajt ieħor ma' tal-konvenuti, mal-ħajt tal-qasma sabiex it-taraġ ma jmissx ma' tal-konvenuti u ma jigrix hsara lilhom. Jgħid li ttella' ħajt ieħor fil-proprietà ta' maġenb il-konvenuti għax it-taraġ sar bil-kantun.

Rigward is-sigħat imnizzlin fir-rendikont jgħid li kien hemm xogħol ieħor xi jsir għalhekk hemm imniżżel seba' siegħat xogħol kull ħaddiem meta gie trasportat il-ħadid mingħand Joseph Vella u l-viegi bil-gebel. Jgħid li l-ħaddiema kienu jagħmlu xogħol ieħor li kien parti mill-bini bħal meta jagħmlu t-travi jew iqattgħu turgien.

¹⁴ Fol.189.

Huwa jishaq li l-konvenuti jafu għax ma kinux jafdawhom li ma sabx diffikultà sabiex ikunu prezenti fuq il-post.

Jtanni li l-varjazzjoni bejn il-hinijiet ta' seba' siegħat u tliet siegħat kienet li kienu jlestu kmieni u jmorru fuq lant iehor ta' xogħol. Jispjega li x-xogħol mhux kollu l-istess: hemm xogħol li jieħu tul ta' hin u iehor inqas hin.

Rigward il-haddiema jghid li ma jafx fuq xhiex Portelli keċċa l-haddiema izda meta mar ma sabhomx fuq ix-xogħol. Jghid li minflok il-haddiema li telqu dahlu jahdmu Joseph u Martin.

Jghid ukoll li ma sarx xogħol bejn il-ġranet tat-30 ta' Ġunju u 28 ta' Settembru. Ix-xogħol tal-kontijiet dejjem hadmu huħ.

In ri-eżami¹⁵ jghid li x-xogħol sar fuq tliet sulari: twaqqiegh, arrangament ta' hnejjiet, bibien, għeluq ta' twieqi, xogħol fil-kantina isfel, fil-bitha isfel, il-ħajt ta' wara, xogħol li tqabbd u mill-konvenuti u mill-Perit. Bdew minn Mejju sa Settembru/Ottubru.

Ix-xogħol ha aktar mid-dati indikati fl-affidavit. Id-dati huma limitati għal dak li kellu miktub.

Jtanni li t-taraġ t'ohť il-konvenuta qed iserrah fuq żewġ hitan. Inbena ħajt separat sabiex it-taraġ iserrah fuq il-ħajt il-ġdid u mhux mal-istess ħajt singlu t'ohťha u għalhekk illum hemm ħajt dopplu.

Inkontro-eżami¹⁶ jghid li hu jghaddi l-invoice tat-trakk li jkun irċieva lil huħ Salvu. 'Kisi tal-konkos' ifisser jinkesa l-bejt bil-konkos. Il-helicopter jinkludi l-kisi tal-konkos. B'riferenza a fol.292 ma jistax jispjega 'kisi bil-konkos' fil-Phase 1. Muri l-invoice a fol.236 bid-data tal-11 ta' Novembru 2015 ma jistax jispjega għaliex 'kisi bil-konkos' mhix imniżżla f' din l-invoice meta dan isir l-aħħar xogħol. Ma jafx fuq l-invoice għax din jahdimha huħ. Ma jistax jispjega għaliex il-kisi ta' konkos li jsir l-aħħar xogħol bl-istess ammonti preċiż ta' €103.50 huma mniżżlin fuq Phase 1 u Phase 2.

Jghid ukoll li waqt ix-xogħol intużaw żewġ *high-ups* minn tal-kumpanija għal xogħol differenti izda damu jahdmu l-istess hin. Ix-xogħol t'isfel kien hemm xogħol iżjed minn fuq.

¹⁵ Fol.204.

¹⁶ Fol.377 (v.2).

Il-konkos ingab minghand Camilleri u Road Construction. Ta' dan għall-aħħar xogħol tal-bitħa ta' wara.

In ri-eżami¹⁷ jgħid li l-krejn kien twil biex tkompla t-tieni u t-tielet saqaf kif ukoll il-washroom u l-apramorta. Intuża l-krejn ta' haddieħor. Intuża s-servizz tar-Road Construction għax ma setgħux igibu minn Tan-Najsi. Fin-normalità ingab minghand Tan-Najsi u f'okkażjonijiet minghand ir-Road Construction li ta' darba.

Jixhdu l-atturi flimkien.

Inkontro-eżami¹⁸ l-attur Pawlu Spiteri jikkonferma li 'kisi bil-konkos' ifisser l-aħħar fażi. Huwa mhux kapaċi jispjega għaliex dan id-dettall huwa mnizzel fuq l-invoice ta' Phase 1. Saviour Spiteri jwieġeb li mhux imnizzel fil-Phase 2 għax kien mal-job l-ieħor. X'inh i r-raġuni ma jiftakarx. Jammetti li ma sarx sewwa li tniżżel mal-Phase 1 iżda għaliex ma jafx. Huwa dahħalha għax kellu bżonn jagħlaq il-VAT. L-irċevuta ħariġha malli tlesta l-Phase 1. Jaccetta li jista' jkun li xogħol bil-helicopter kien għadu ma sarx sa dan l-istadju.

KC3 hija fattura u mhux riċevuta. Ma jistax jispjega kif niżżel ammont għal xogħol li kien għadu ma sarx. Huwa ma vvintax l-ammonti. Li seta' gara kien li l-VAT ingħalqet fil-15 ta' Settembru. Din tingħalaq jumejn jew tlieta qabel halli jara x'ikollu spejjeż. Aktarx li dak il-konkos kien jaf li kien diġà sar. Għalhekk kitbu. Id-data jagħmilha *back dated*. Id-dati tal-VAT jagħmilhom b'lura.

Il-helicopter dahal darbtejn għax intuża għal fuq is-setaħ hekk kif wiehed jitlea' it-taraġ. Hemm l-istess wisa' bejn il-bejt ta' fuq u tas-setaħ.

MX1, invoice 409 bid-data tal-11 ta' Novembru 2015 huwa xogħol li sar tal-*washroom*, tal-apramorta u tal-kontra-bejt u tal-bejt. L-aħħar fażi. Ma jafx għax din l-fattura ma taqbilx mal-Phase 2 Dok.KC3.

KC7 a fol.298. Fil-21 u fit-22 ta' Lulju 2015 ingab il-konkos. Ma jistax jispjega għax ngab il-konkos fil-21 ta' Lulju meta skont il-*job sheet*

¹⁷ Fol.436 (v.2).

¹⁸ Fol.390 (v.2).

fil-21 ta' Lulju ma kienx hemm haddiema fuq il-post. Lanqas ma jaf għaliex l-ismijiet tal-haddiema mkeċċijin baqa' jidher fuq il-job sheet fid-dati ta' wara. Jghid li jista' jkun li hemm żball fil-*job sheet*.

Rigward il-*high-up* jghid li dan ilahhaq żewġ sulari. Dan kien impoġġi fl-għalqa sular isfel mill-bitha tal-konvenuti. Kien ilahhaq sat-tieni sular. B'kollox ilahhaq tliet sulari. Il-*high-up* tal-MANN ingab għax ta l-attrici ma kienx jilhaq. Il-konkox ingħata b'tal-MANN sabiex ilahhaq ir-raba' sular. Fuq kien hemm inqas xogħol minn isfel bil-*high-up* tal-MANN. Jghid ukoll li l-*High Up* tas-socjeta attrici kien ilahhaq tliet sulari għax jagħmlulu l-*extension*. Id-dati tal-operat bil-*high-up* tal-MANN kitibhom kif tahomlu hu u ma qagħadx jqabbilhom mad-dati tal-*job sheet*. Huwa ma jiċċekkjax id-data ta' meta effettivament sar ix-xogħol.

Dwar il-pagamenti tal-haddiema jghid li sar ftehim bejn ix-xhud u l-konvenuti, iżda l-konvenuti marru wkoll fejn hu meta kien hemm nuqqas ta' ftehim dwar dan. Jinsisti li huwa jrid jaħseb għall-jiem frank, bonus u *sick leave* tal-haddiema u għalhekk talab €210 kuljum tax-xogħol.

Jinsisti li hemm żball fejn hemm żewġ ammonti ta' €4,280 u €5,050. Huwa ma kellux inaqas 15% minn dawk. Il-€5,050 huma bil-VAT inkluz. Ma jafx għaliex hemm ammont bil-VAT u ammont ieħor, mingħajr VAT, u t-tnejn qed jirregistraw l-istess total.

Il-Perit Clint Camilleri¹⁹ jghid li gie inkarigat minn Jonathan Portelli u ftit wara għamel rapport fis-7 ta' Lulju 2016. (CC1) Meta għamel spezzjoni, il-post kien art u saqaf. Jghid li r-ritratti hadhom hu. Jghid li l-konvenut talbu jagħmel *condition report* u li x-xogħol hażin raħ u identifikah hu nniffsu.

Jghid ukoll li ghalkemm huwa ma jafx x'inkarigu kellu l-kuntrattur madankollu jinsisti li kif jidher fir-ritratti 1 & 2, żgur li mhux *good practice* li wieħed jibni b'dak il-mod li l-ewwel erba' /ħames filati

¹⁹ Fol.75.

m'humieix mibdul in u hemm id-DPC għaddej fuqhom qisu žiguzajk. Jgħid ukoll li l-knaten ta' taħt huma melhin.

Rigward ir-ritratti 3 & 4, jispjega li l-knaten huma mixħutin u m'hemm ebda sengħa ta' kif tpoġġew. Jidher li dan il-ħajt kien parti ta' Portelli u biċċa ta' xi ħadd ieħor. Jishaq illi wieħed irid jinvella fuq ħajt eżistenti u jibnieh kif suppost.

Fir-ritratt 6 jgħid li dan juri li lanqas sar sforz biex jitqabbd u l-fili. Ix-xhud jaħseb li l-kuntrattur ma qagħadx iqabbell il-fili biex iġib l-istess fil u ħxuna ħalli jkun jista' jqabbell imbagħad il-kantun mal-fili li hemm ħalli jiġi jkompli.

Jgħid ukoll li fir-ritratt 5 jidher li l-kuntrattur uza injama sabiex jorbot żewġt iknaten flok ma uza l-kunjard li tkun ċaġħka jew ġebbla iebsa u titkaħħal bejn żewġt iknaten sabiex jintrabtu u ma jaqgħux.

Rigward il-*washroom* jinsisti li l-ħajt ma kien assolutament xejn invellat, kien mewġa. U dan ifisser li l-kuntrattur jew ma wżax invell jew xeħtu kif ried.

Ix-xhud ikkalkula li sabiex jitrangaw dan id-difetti kien hemm bżonn ta' disat ijiem kull sular b'mod approssimattiv.

Jispjega li huwa ma daħalx ta' kif għandu jiġi mħallas dan ix-xoġħol. Jgħid izda li normalment jithallsu bil-kejl u bir-rati. Xoġħlijiet jithallsu bil-ġranet meta jkun minuri ħafna.

Il-Perit Alex Bigeni²⁰ kiteb rapport fit-2 ta' Ġunju 2017 fuq inkarigu ta' Jonathan Portelli. Huwa mar fuq il-post madwar ġimġha qabel. Id-dar kienet lesta jew jew qrib li tkun lesta minn kollox. Muri ritratti mir-rapport minn paġni 3 sa 6, huwa jgħid li x-xoġħol kien aktar avvanzat meta mar hu. Jispjega li huwa ra d-difetti kif ukoll li l-konvenut Portelli ġibidlu l-attenzjoni dwarhom.

Jgħid li l-ħajt tal-*washroom* ma kienx mibni dritt u ma jafx għaliex inbena hekk. Jtteni li ma kkommunikax mal-perit tal-post.

²⁰ Fol.82.

Jghid ukoll li l-qiegh tat-taraġ mhux qieghed dritt mal-blata. (Rit. n.4 ešebit preżentament mar-rapport AB 1)

B'riferenza għall-paġna 5 tar-rapport AB 1, jispjega li l-*back wall* tal-kċina ma kienx mibni fuq pedamenti sewwa. Jtteni li l-konvenut Portelli kien ipprovdieu ritratti waqt il-bini. (Ešebiti ritratti AB2 sa AB6 li tahomlu Portelli).

Jtteni wkoll li l-ħitan interni m'humieħ mibnijin invell, li hemm difetti oħrajn bħall-koxox imtajrin u ħitan bil-ġebel imqabbeż 'il barra.

Riġward il-kunjardi huwa jghid li dawn jkunu ċaġħka, irħama jew ġebła tal-qawwi sabieħ iżzomm il-ġebła ta' fuq ta' fetha ta' tieqa.

Inkontro-eżami²¹ jghid li nġibditlu l-attenzjoni dwar l-ingaljar tat-taraġ intern mal-ħitan. L-ingaljar ma kienx maqtuġħ dritt eżatt eżatt.

Il-Perit John Saliba²² jghid li kien inkarigat minn Dr. Marsette Portelli Xerri sabieħ jaġħmel applikazzjoni mal-PA għal tibdiliet fil-post u židiet. Kien involut fix-xoġħol minn meta ħareġ il-permess u kien imur jara x-xoġħol kull meta kien jkun hemm il-ħtieġa. Jghid li ġieli cemplulu il-haddiema u ġieli mar fuq talba tal-konvenuti. Jispjega li d-dar kienet wahda qadima u għalhekk wieħed irid ilaqqa' ix-xoġħol il-ġdid ma' li kien hemm eżistenti.

Jghid li fi tmiem ix-xoġħol il-konvenuti ma kienux kuntenti mija fil-mija. Jghid li l-konvenuti ma kellmuħx li x-xoġħol ma għogobhomx, u li setġhu ilmentaw għax qed idumu l-haddiema. Pero huwa jispjega li x-xoġħol ried jidħol bl-idejn.

Jghid li periti oħrajn ma kellmuħx. Muri r-ritratti taż-żewġ rapporti tal-periti Camilleri u Bigeni huwa jghid li ma jiftakarx li ġibdulu l-attenzjoni dwar dettalji li jidhru fihom. Safejn jaf hu ma jafx li ra dawn id-difetti. Jghid li safejn jaf hu kienu rranġawh it-taraġ.

²¹ Fol.88.

²² Fol.105.

Jtenni li kien hemm xi l-ilmenti li x-xogħol ma kienx pulit pero ma kienx hemm ilmenti dwar l-ingaljar tal-ħitan jew il-kunjardi.

Jghid li irrissettivament il-materjal għall-kunjardi, l-istess żmien jieħdu sabiex isiru. Ma jiftakarx li xi hadd ilmenta miegħu dwar kunjardi tal-injam.

Inkontro-eżami²³ muri r-ritratt nr.3 tal-Perit Bigeni, jaccetta li l-fil fiż-żona tat-taraġ mhux dritt. Meta muri r-ritratt nr.4 jghid ukoll li l-ħajt mhux dritt.

Jghid li huwa jiftakar li applika sabiex jinqala' it-taraġ il-qadim u jerga' jitla' ħajt ġdid, iżda ma jiftakarx li l-kuntrattur beda jirrifjuta li jibni l-ewwel filati u jibqa jtella' fuq li kien hemm. Ma jiftakarx jekk irrifjutax li jaqla l-filati ġja eżistenti.

Jtenni li kien hemm pedamenti fuq il-ħamrija billi d-dar hija antika pero taħt il-ħajt inkwistjoni jidher li hemm il-konkos. Muri r-rit. 2 f'pg 4 tar-rapport tal-Perit Camilleri, jghid li dan juri li l-ħajt qed jistrieħ fuq il-ħamrija.

Jispjega li l-ġebel il-ġdid kien diġà qadim sabiex ikun hemm uniformità ma' dak li kien hemm eżistenti. Jghid li hija prassi li meta hemm ħajt li m'huwiex mibni fuq pedamenti sodi, minflok ma jinqala' il-ħajt, isir rinforz taħt jew irid jinqala' taħt. Skont ir-ritratt jidher li inqala' taħt għax jidher il-konkos.

Jkompli jghid li man-nannu tal-konvenut qatt ma ltaqa fuq il-post.

Rigward il-bini ta' taraġ ġdid jispejga li dan isir billi jiġi ngaljat ġenb u ngaljat ġenb ieħor. Normalment ikun xibka u tkun ġol-konkos sewwa. Jekk ix-xibka ma tkunx fil-konkos, issaddad u jiddeterjora l-konkos. Muri r-rit.AB3 jghid li hija ngaljatura. Skond dan ix-xhud il-konkos fih il-*honeycombing*, u allura mhux *compacted* mija fil-mija. Dan iwassal biex il-konkos jassorbi l-umdu u jsaddad il-ħadid.

In ri-eżami²⁴ jispejga li meta osserva li "hemmhekk mibnija kollha fuq il-ħamrija" huwa ried ifisser li l-pedamenti tad-dar originali ma

²³ Fol.110.

²⁴ Fol.116.

kienux immaddfin sewwa sa fuq il-blat. Jghid li l-pedamenti nkixfu waqt ix-xogħol. Jtanni li huwa ma kienx infurmat dwar xogħlijiet rimedjali.

Inkontro-ezami ulterjuri²⁵ jghid li l-prassi titlob li kuntrattur għandu jtella' u jizviluppa mill-ġdid fuq pedamenti sodi.

Steven Debono²⁶ jghid li għandu mpjeg ta' *security*. Huwa kien jaħdem ma' Saviour Spiteri ta' Kerċem Construction fil-bini. Lill-konvenuti jafhom ukoll fuq il-post tax-xogħol. Dawn kienu jkunu magħhom waqt ix-xogħol li kien qed isir fil-post tagħhom. Ix-xogħol kien li jaqilgħu l-ġebel u s-soqfa. Kienet dar qadima.

Jghid li huwa kien itella' l-ġebel sabiex jibnieh haddiem ieħor. Jghid ukoll li xogħolhom kien li jarmaw taraġ u jpoġġu mill-ġdid ix-xorok u jagħtu l-konkos fuqu.

Jghid li l-konvenuti kienu jtaqttgħu hafna hin hdejn il-haddiema. F'gurnata tipika ta' 8 siegħat xogħol, dawn kienu jqattgħu 5 siegħat minnhom hdejh. Kienu jkunu bilqiegħda u jagħmlu xogħol ieħor hemmhekk stess.

Jkompli jghid li huwa dam jaħdem fuq il-post tliet xhur. Telaq għax ċertu diskors minn haddiem ma aċċettax u għalhekk talab lill-imgħallem sabiex jittfghu fuq lant ieħor ta' xogħol.

Jghid li meta telaq minn fuq il-post kien fadal xogħol ieħor xi jsir. Jinsisti li l-konvenut Portelli ċempillu u talbu sabiex jerga' jmur għax-xogħol u qallu li mhux għalih kien qed jghid, iżda x-xhud ma qabilx miegħu għax id-diskors semgħu kemm-il darba.

Ix-xhud kien jagħmel dak li jghidlu l-imgħallem: jaqla' u jpoġġi. Jaqilgħu l-kantuni hżiena, għax kienu fl-antika, u jerggħu jagħmluhom sewwa. Waqt ix-xogħol qatt ma sema' li x-xogħol qed isir hażin.

Muri s-sitt ritratti a fol.71 sa 73 tal-proċess jikkonferma fejn kien jaħdem hu fuq il-post. Izda hu ma baqax hemm sal-aħħar. Muri r-

²⁵ Fol.116.

²⁶ Fol.124.

rit.4 a fol.72 jgħid li dawk il-filati kienu għadhom m'humieq hemm meta telaq hu.

Inkontro-eżami²⁷ jgħid li kien jaħdem ma' bennej ieħor qabel ma' Kerċem Construction. Ma' Kerċem Construction kien ilu jaħdem disa' xhur.

Ikompili **in kontro-eżami**²⁸ jgħid li l-imgħallem kien ikun magħhom fuq il-lant tax-xogħol. Jikkonferma li gieli ntuzà l-*high up* mill-imgħallem u daqqa mill-ħaddiem Joseph Grech. Dan kien jintuza daqqa siegħa u nofs, sagħtejn u tlieta skont il-ħtiegħa.

Paga kellu €42 kuljum.

Joseph Grech²⁹ jgħid li huwa bennej ma' Kerċem Construction. Lil konvenuti jafhom għax kien jaħdem fil-post tagħhom. Ix-xogħol kien jikkonsisti li jwaqqgħu, jibnu u jagħmlulhom taraġ. Dam tliet gimgħat jaħdem fuq il-post u telaq għax il-konvenut qallu li ma kienx qed jagħmel xogħlu sewwa u qed jaħli l-ħin.

Jgħid li l-konvenut qallu wkoll li ma kellhom jibqgħu jaħdmu hemm għax ma kinux qed jagħtu l-għurnata tax-xogħol. Wara mar jaħdem fuq lant tax-xogħol ieħor mal-istess kumpanija.

Matul it-tliet gimgħat kienu għamlu hnejjet, travi tal-injam u soqfa bix-xorok. Darba minnhom, meta għamlu t-travi, Portelli talabhom jagħtu daqqa ta *crosscut* lix-xorok u għalhekk huma reġgħu qalghuhom, tawhom daqqa bil-*crosscut*, reġgħu poġġew ix-xorok u komplew bix-xogħol.

Jtanni li wara t-travi beda jarma t-taraġ u ħalla minn hemm. Ix-xogħol imbagħad komplieh Pawlu Spiteri tal-kumpanija.

Jgħid li waqt ix-xogħol kienu jkunu hemm daqqa l-konvenuta u daqqa żewgħa li kienu jagħmlu madwar ħames/sitt siegħat joqgħodu

²⁷ Fol.133.

²⁸ Fol.175.

²⁹ Fol.135.

josservaw lill-haddiema u li dawn qatt ma lmentaw magħhom dwar ix-xogħol.

Muri r-ritratti a fol.71 u 73 tal-proċess jgħid li ma jiftakarx li sar dak ix-xogħol għax ma kienx għadu sar meta telaq minn fuq ix-xogħol.

Inkontro-eżami³⁰ jgħid li s-sidien kienu jkun fuq il-post waqt ix-xogħol. Jtanni li kultant il-konvenut Portelli kien iġorrilhom xi haġa li jkollhom bżonn u gieli anke kien jkun fuq il-post jaqla' xi madum.

Jtanni li huwa ma ddejjaqx meta Portelli gaghlu jaqla' it-travu tal-injam u jagħmillu qasma.

Rigward Stephen Debono jgħid li dan kien ilu sentejn jaħdem mal-kumpanija. Jgħid li gieli ntuża *l-high up* biex isir ix-xogħol izda rigward l-ħinijiet għall-użu jgħid li dawn ivarjaw u jiddependi l-volum ta' ġebel li jittella' u l-ħtieġa tal-mument.

Rigward il-ġebel jgħid li dan ġie li ngab mill-kuntrattur u gieli mill-burdnar tal-barriera. Huwa jgħid ukoll li kien jithallas €4.50 fis-siegħa u li l-konkos kien iġibu Tan-Najsi.

Christian Spiteri³¹, **Martin Saliba**³², **Joseph Debono**³³, **Eddie Gauci**³⁴ u **Joseph Camenzuli**³⁵ ikoll xehedu permezz ta affidavit u ikkonfermaw li hadmu fis-sit ta' kostruzzjoni tal-konvenuti. Il-ħin tax-xogħol tagħhom huwa kif indikat fid-dokumenti rispettivi a fol. 149, 152, 155, 158 u 161.

Inkontro-eżami, Martin Saliba³⁶ jgħid li illum huwa xufier ta' trakk. Jgħid li dam jaħdem sentejn mal-kumpanija. Fi żmien inkwistjoni kien ilu jaħdem xhur mal-kumpanija. Dak inhar kien għadu jmur l-iskola jitgħallem is-sengħa u xogħolu kien li jnewwel l-affarijiet.

Jgħid li l-haddiema involuti kienu Pawlu u Joseph Grech. Huwa kien jaħdem bis-siegħat u jithallas forsi €5 is-siegħa għax kellu l-istupendju wkoll. Huwa kien ikollu l-iskola filgħaxija. Forsi hadem

³⁰ Fol.168.

³¹ Fol.148.

³² Fol.151.

³³ Fol.154.

³⁴ Fol.157.

³⁵ Fol.160.

³⁶ Fol.178.

jumejn fil-post inkwistjoni. Missieru, il-Perit John Saliba, kien il-perit tal-binja.

Inkontro-ezami, Joseph Debono³⁷ jghid li jahdem fil-gebel tas-sejjeħ. Dam impjegat mal-kumpanija madwar sentejn. Kien ilu jahdem sena qabel mal-kumpanija u sena oħra fil-post inkwistjoni. Ma baqax jahdem għax gietu l-opportunità li jmur ma' tas-sejjeħ. Fil-postijiet inkwistjoni xogħlu kien li jaqta' bil-magna u affarijiet oħrajn. Fuq il-lant tax-xogħol kienu jkunu hu, Pawlu u Joe Camenzuli, is-Subi. Paga kellu €4.50 is-siegha.

In ri-ezami³⁸ jghid li €4.50 li kien jaqbad f'idejh.

Fl-affidavit,³⁹ **Michael Mintoff** jghid li jahdem għal rasu u li huwa gie avviciinat mill-konvenuti sabiex jagħmlilhom xogħol ta' tikħil u *finishing* fil-post inkwistjoni. Ix-xogħol bdieħ meta ntemm ix-xogħol tal-gebla.

Jghid li meta beda x-xogħol seta' jinnota numru ta' difetti fil-bini. Fost dawn innota li l-kantun tpoġġa bix-xaħx li jifdal meta jinqata l-gebel u mhux bix-xaħx adattat. Dan iwassal sabiex il-kantuni ma jgħaqdux kif meħtieġ bil-probabilità ta' konsenturi fil-futur. Innota wkoll l-aħħar hnejja li twasslek għal ġol-biħħa li ma kinitx mibnija skont l-arti. Jghid li l-konvenuti kienu mdejjeqqin ħafna biha. Din kien irqomha u rfinaha x-xhud għall-istat illi tinsab fiha illum.

Rigward it-taraġ li mit-tieni jwassal għall-bejt jghid li dan ma kienx mibni skont l-arti. Kien maqlub minn taħt u sabiex jitranga jrid jiġi rikostruwit mill-ġdid. It-taraġ mill-pjan terran li jwassal għall-ewwel sular kellu x-xibka mhix mgħottija sewwa bis-siment bil-probabilità li maż-żmien ix-xibka tissaddad u taqsam is-siment. Jghid ukoll li l-knaten tax-*shower* ta' isfel u u dawk fil-blata f'dik li hija intiza sabiex isservi ta' salott, ma kinux mimlijin bis-siment iżda bl-injam.

³⁷ Fol.182.

³⁸ Fol.183.

³⁹ Fol.220.

Jghid li l-hajt tal-appoġġ tal-*spare bedroom* thalla minghajr morsalli li jista' jkollu konsegwenzi billi l-hajt m'għandux rabta soda. Il-hajt tal-*washroom* huwa mmewweg.

Jghid li huwa dar hafna mid-difetti li halla warajh il-kuntrattur f' dawk l-aspetti li seta' jagħmel fil-kapacità tiegħu ta' kaħħal biss li kellhom jibqgħu kif kienu magħmulin. Dawn ix-xogħlijiet talbu iktar spejjeż milli originarjament previst għall-konvenuti.

Fl-affidavit addizzjonali⁴⁰ jghid li x-xogħlijiet l-oħrajn kien jikkonsistu:

1. Li refa' 'il fuq il-blata tal-bieb tal-kamra tal-banju li hemm fl-ewwel sular għax kienet impoġġija f'għoli ta' inqas minn seba' filati, kif titlob is-sengħa;
2. Hażżeż it-taraġ kollu taz-żewġ sulari għax l-ebda tarġa ma kienet tal-istess għoli u wisa';
3. It-tieqa li mill-kamra tas-salott tagħti għal fuq it-triq kienet mimlija minghajr morsalli. Il-mili kien gie mqieghed sabiex semplicement jahlaq il-vojt kontra l-arti u s-sengħa. Ix-xhud irrimedja dan;
4. Ix-xorok tat-tieni sular ma kinux ingalmati u ma nghatax bejt fuqhom. Ix-xhud ingalma l-istess xorok bl-aħjar mod li seta' fiċ-ċirkustanzi.

Ix-xhud thallas €700 għal dan ix-xogħol.

Inkontro-eżami⁴¹ jghid li huwa jhoss li jekk ikun hemm xogħol mhux qieghed skont is-sengħa, huwa obligat li jghid lis-sid. Dan l-affidavit sar għalli jista' jinqala' wara li ngibditlu l-attenzjoni li l-kawza prezenti nfethet sena wara li huwa datat l-affidavit.

Jispjega li l-binja hija qadima u għalhekk jekk ser jinbena sular iżjed jehtieg li jitranga l-pedament qabel kollox.

Rigward ix-xaħx jghid li dan suppost ikun tal-hadra u mhux minn taht il-magna. Wiehed jinduna bid-differenza meta wiehed ixarrab ix-xaħx tal-hadra, ma jibqax hiereg. Meta wiehed jigi biex ikaħħal, ikun hemm saff bejn il-fil ta' xaħx u l-fil. Allura hemmhekk ser jagħmel konsentura u ma jaqbadx. Dan ikkonfermah meta staqsa lill-konvenut u dan qallu li x-xaħx gabu minn taht il-magna. Ix-

⁴⁰ Fol.247.

⁴¹ Fol.274.

xaħx tal-ħadra jingab mill-barriera. Dan jinqata' mill-gebla tal-ħadra li tintuza għall-pedamenti.

Jghid li l-ħajt tan-naħa ta' ġewwa huwa antik. Jispjega li huwa poġġa il-madum min-naħa ta' ġewwa miegħu. Anke l-ħajt ta' barra kien antik. Huwa jiftakar x'kien hemm. Imbagħad saret hnejja.

Jista' jkun li l-blata tal-bieb tal-kamra tal-banju kienet hemmhekk fl-istat originali.

Bit-terminu "tingalma x-xorok" ifisser li x-xriek taqtgħu mod u l-ieħor tagħmillu l-istess. Imbagħad jingħata s-siment sabiex tingalmahom. B'riferenza għax-xorok tal-kuritur kienu poġġuti hdejn xulxin biss u mhux marbutin. Kienu mikxufin u ma kienx hemm konkos fuqhom. Baqa' ma sarx bejt fuqhom sal-lum. Huwa għamel e-mix: siment u ramal ma' xulxin sabiex jingalmahom.

In ri-eżami⁴² jghid li t-taraġ ma kienx imqabbad. Kien poġġut fuq it-trab ukoll. Jispjega li meta jkollok taraġ ġdid, wiehed irid jara x'hemm taħt l-ewwel sabiex wiehed jibni sular fuqu.

Fl-affidavit,⁴³ **Mark Camilleri** għandu liċenzja ta' bennej u kien wiehed mid-diretturi tal-kumpanija C&M Construction Ltd. Camilleri jiġi z-ziju tal-konvenut li kien jitolbu jaċċedi fuq il-post f'Kerċem waqt ix-xogħol tal-bini. Huwa kien prezenti meta x-xogħlijiet kienu waslu fl-aħħar fażijiet tagħhom. Huwa kien ġibed l-attenzjoni tal-konvenut li kien hemm diversi xogħlijiet li ma kinux skont l-arti u s-sengħa.

Jghid li l-ħajt li jmiss mat-taraġ li jagħti mill-ewwel sular għat-tieni sular kien mibni fuq torba u ħamrija mejta. Ma kellux pedament. Parti mill-ħajt originali nqala' u l-bqija thalla kif kien. Dan ġie filati l-isfel mil-livell li fuqu l-ħajt kien mibni fuq din it-torba. Il-bennej, Pawlu Spiteri, kien irrifjuta li jirrimedja s-sitwazzjoni.

Għal dan il-ghan tqabbad il-bennej Carmel Attard sabiex iwettaq dawn ir-rimedji. Dan qala' l-erba' filati mill-art 'il fuq. Ix-xhud innota li l-konkos mogħti fl-ewwel branka tat-taraġ ma kienx ġie

⁴² Fol.280.

⁴³ Fol.222.

mxekkek kif suppost. Hafna mill-ħadid imqabbad mill-ganglu bħala mod ta' ri-inforz ġol-konkos kien mikxuf u għalhekk fir-riskju illi maż-żmien imsaddad. Jerġa' il-konkos tat-taraġ lanqas biss ma kien imqabbad ġol-ingall tal-ganglu. Għalhekk il-vireg ma kinux qed jaqdu l-iskop tagħhom. Li kieku x-xogħol kien sar kif suppost u kif titlob is-sengħa, kull targa formanti parti t-taraġ kellha tiġi mxekka halli l-konkos jimtela' sew ġol-ingall kollu konsistentement. Dan kollu ma sarx bir-riżultat illi l-ħadid tar-rinforzar huwa mikxuf għall-arja.

Jtenni li t-taraġ li jagħti mill-ewwel sular għat-tieni sular ma huwiex invell. Dan ġara minħabba li min hażzeż it-taraġ minn ħajt għal ħajt ma qabblux min-naħa għall-oħra.

Innota wkoll illi l-minçotti kienu saru tal-injam minflok çagħka bir-riżultat li maż-żmien l-injam joghlob u r-ri-nforz li huma intiżi illi joffru jitilfu l-iskop tagħhom.

Inkontro-eżami⁴⁴ jgħid li meta kien imur id-dar tal-konvenuti, ġieli ra affarijiet illi ma kinux skont kif iġġib is-sengħa u ġibed l-attenzjoni lill-konvenut. Ra ħajt fuq wara u kellu l-pedament mikxuf fuq il-ħamrija. Xi żmien wara ra li l-ħajt kien inqala'. Kien ġibidlu l-attenzjoni għat-taraġ li kellu l-vireg mikxufin u li dawn isaddu u jaqsmu.

Huwa ġie li mar fuq il-post waqt li kien għaddej ix-xogħol tal-kostruzzjoni. Jgħid li kien jitkellem mall-konvenut u mhux mall-ħaddiema. Jispjega li seta' jinnota d-difetti fit-taraġ wara li nqala' ix-shuttering minkejja li ġie li mar waqt li kien qed isir.

Jippreciza li ma jafx sa fejn kien l-inkarigu tas-Socjetà attriçi. Lanqas ma kien jaf min kien il-Perit inkarigat.

In ri-eżami⁴⁵ jgħid li kien imur fuq il-post inkwistjoni sabiex isellem lill-konvenut.

⁴⁴ Fol.268.

⁴⁵ Fol.272.

Fl-affidavit,⁴⁶ il-konvenut **Jonathan Portelli** jgħid li d-dar kien jinhtieg tibdil minimu. Il-kuntrattur Pawlu Spiteri qalilhom li x-xogħol huwa minimu u ma kellux jieħu aktar minn tliet ġimgħat xogħol. Talbuh stima iżda hu qalilhom li x-xogħol jithallas bil-ġurnata. Ftehm u li kull ġurnata kellha tkun ta' €150 għal tmien siegħat xogħol bi tliet haddiema.

Jgħid li huwa żamm dejjem rendikont kemm tal-ġranet li fihom ġew il-haddiema kif ukoll in-numru ta' haddiema fuq is-sit. Ix-xogħol beda fl-4 ta' Ġunju 2015. Spiteri kellu ċ-ċavetta tal-post billi tawhielu l-konvenuti. Il-konvenut ma kienx dejjem ikun magħhom għax kien jaħdem mal-Awtorità tal-Ippjanar iżda kien iċempel lil Spiteri sabiex jara kif ikunu għaddejnin.

Ix-xogħol beda billi żżarmat il-parti ta' wara tal-proprjetà. Ma kinitx l-intenzjoni li jinqala' it-taraġ li jagħti għat-tieni sular iżda kellhom jinqalghu l-ewwel żewġ turgien sabiex seta' jsir livell u jingħata s-siment kif issuġġerixxa l-Perit. Il-bennej ta l-qatran bla ma ikkunsidra l-fatt li l-ewwel żewġ targiet kienu nqalghu minnu stess. Allura meta nbdew l-ewwel żewġ hnejjiet u kien imiss l-aħħar hnejja, il-bennej induna li apparti z-żewġ targiet li kienu nqalghu, kien jehtieg li tizdied targa oħra bir-riżultat li l-aħħar targa kienet ser tkun ferm oghla mill-bqija għaliex il-qatran kien baxx. Għalhekk il-bennej insista li jaqla' it-taraġ.

Meta nqala' it-taraġ il-konvenuti nsistew li jinqala' il-ħajt li kien mibni fuq it-torba. Il-bennej ma qabilx magħhom u qala' biss sal-aħħar hames filati.

Jgħid li huma nnutaw li x-xogħol kien qed jieħu fit-tul iżżejjed. Tkellmu mal-Perit Saliba li qalilhom li l-importanti li xi darba x-xogħol jitlesta. Kamra żgħira li kien hemm fit-tieni sular hadet ġimgħa shiha sabiex inbniet. Jgħid li huwa spiss kien jaqbad lill-haddiema jiskartaw mix-xogħol u mbagħad jaqbdu li jsibhom għal idejhom meta jindunaw li ġie l-konvenut.

Rigward il-hnejjiet jgħid li l-bennej bena l-hnejjiet ma' ħajt singlu minkejja li ġibidlu l-attenzjoni l-perit li l-ħajt li jifred il-proprjetà djacenti kellu jkun doppju kif titlob is-sengħa.

⁴⁶ Fol.229.

Jghid ukoll li l-haddiem Joe Grech hadu b'rabja u supervja meta dan ghibed l-attenzjoni sabiex issir qasma fin-nofs tat-travu kif kienet titlob li jsir is-sengħa.

Inkwantu l-allegazzjoni mill-kuntrattur li l-konvenut keċċa l-haddiema, il-konvenut jghid li kien hemm prezenti l-haddiema Joe Grech u Stephen Debono. Wiehed minnhom intefa' bilqegħda f'hoġor it-tieqa li tagħti għal fuq it-taraġ u l-iehor qagħad iserrah mal-hajt jiċċaċċraw bejniethom. Il-konvenut iddejjaq u qal lil missieru li "Dawn jikluhieli qegħdin." Debono dlonk mar fuq il-konfront jitolbu sodisfazzjon. Debono qabad u telaq il-barra bla ma informa lill-imghallem tiegħu. Grech segwiegħ. Ċempillu l-kuntrattur u qallu li keċċielu l-haddiema. Il-kuntrattur qallu li ser jiġi jkompli l-injam tat-taraġ, jagħti s-siment u jieqaf mix-xogħol. Jiem wara gie b'zewġ haddiema godda, jagħti l-bejt tal-kamra tat-tfal u s-siment tat-taraġ li jagħti għal fuq il-bejt. Eventwalment ha l-magna tal-gebel, nehħa l-hadid tat-taraġ u ha materjal iehor. Fuq il-post halla xi għodda.

Il-konvenut għamel tentattivi ma' Pawlu Spiteri sabiex jara kif se jkompli bix-xogħol. Spiteri ma marx lura għax-xogħol għalkemm halla xi għodda hemmhekk. Il-konvenuti kellmu kuntratturi oħrajn izda ma aċċettawx li jidhlu fuq xogħol li fl-opinjoni tagħhom ma sarx skont is-sengħa kif ukoll li fuq il-post kien għad fadal għodda minn ta' qabilhom.

Wara sforzi Spiteri gie lura fuq il-post. Spiteri fehem il-punt li l-konvenuti ma kellhomx ibatu minhabba nuqqasijiet mill-haddiema tiegħu. Huwa aċċetta li jkompli x-xogħol. Il-konvenuti kienu għaddewlu €2000 dik il-gimgha stess, €2000 oħra meta Spiteri reġa' mar fuq ix-xogħol u €2000 meta Spiteri mar izarma l-għodda minn fuq il-post. Minkejja dan spiss il-konvenut ma kienx isib il-haddiema fuq il-post tax-xogħol.

Meta spicċaw ix-xogħlijiet, il-konvenuti kienu baqgħu li Spiteri jtihom il-kont finali flimkien mar-riċevuti. Meta Spiteri mar izarma l-armor il-konvenuti gibdulu l-attenzjoni dwar kif kien thalla l-hajt ta' wara li miegħu kien imqabbad it-taraġ li jagħti mill-ewwel għat-tieni sular. Dan kien thalla mingħajr pedament bit-torba kollha tidher minn tahtu. Spiteri wegibhom li dan seta' jitgħatta billi titpoġġa filati kantun.

Wara ftit taż-żmien beda xogħol il-kaħħal Michael Mintoff. Dan ġibed l-attenzjoni tal-konvenuti dwar xogħlijiet mhux skont l-arti u s-sengħa. Dan issuġġerielhom li jqabbdu perit u jagħmlilhom *conditional report*. Ġie inkarigat il-Perit Clint Camilleri u wara l-Perit Alexander Bigeni. Sadattant il-kaħħal għamel diversi xogħol rimedjali.

Inkwantu l-ħajt tal-bitha, il-konvenuti kienu kostretti li jinkarigaw bennej ieħor Carmel Attard sabiex jagħmel ix-xogħlijiet meħtieġa. Kemm Attard u kemm Mark Camilleri, iz-ziju tal-konvenut, kienu preokkupati li x-xibka tal-ħadid tat-taraġ ma kinitx imqabbdha kif titlob is-sengħa. Dan ġie ikkonfermat ukoll mill-Periti Clint Camilleri u Alexander Bigeni. Il-bennej Attard tħallas €1,500 sabiex jagħmel ix-xogħol rimedjali.

Wara numru ta' ġimghat il-konvenuti marru għad Spiteri sabiex jagħtihom il-kont li kien jammonta għal €10,306.04 bla ma kien hemm *break down*. Huma talbu lil Spiteri l-irċevuti kollha flimkien dawk tal-VAT tas-€6000 li kienu diġà imħallsin. Dawn baqgħu ma nġhatawx tant li l-konvenut tilfu r-refużjoni tal-VAT ġustament dovuta lilhom minghand l-Awtorità tad-Djar fl-ammont ta' €1,500.

Jghid ukoll li meta l-konvenuti ġibdu l-attenzjoni ta Spiteri dwar ir-rapporti tal-Periti dan qalilhom li ser ikellem lil huħ, Saviour, u jerga' jkellimhom.

Għaddew ġimghat żmien. Saviour ċemplilhom li jrid jithallas. Paul mar l-uffiċċju tal-konvenuta b'xi *delivery notes* ta' materjal użat fuq il-post inkwistjoni. Il-konvenuti talbu żmien sabiex jarawhom u jkellimuhom lura.

Il-kuntratturi baqgħu ma kellmux lill-konvenuti dwar il-kontenut tar-rapporti tal-periti. Qalulhom biss li l-haddiema għamlu xogħol tajjeb. Meta talbu lill-kuntrattur għaliex l-ammonti huma mgħottijin qalilhom li huwa jżid perċentwal mat-totali kollha tal-materjal għall-finijiet ta' għodda użata minnu. Dwar dan ma kienx hemm ftehim mill-bidu li beda x-xogħol.

Fl-affidavit⁴⁷ tagħha l-konvenuta filwaqt li tikkonferma l-verzjoni tal-fatti mogħtija minn zewgha tghid li hija proprjetarja tal-post inkwistjoni. Hija tikkonferma x-xogħlijiet rimedjali kif elenkati fl-affidavit tal-kaħħal Michael Mintoff li kellhom isiru minhabba x-xogħol li ma sarx skont l-arti u s-sengħa mis-Socjetà attriċi.

Tghid li jiem wara li l-konvenuti kienu għaddew kopja tar-rapporti peritali lill-atturi, il-konvenuta rċeviet korrispondenza elettronika min-naħa tal-Avukat tal-atturi. Ġew skambjati għadd ta' imejls u saru diversi proposti iżda baqa' ma ntlahaq ebda ftehim. Il-konvenuti nsistew li huma disposti li jgħaddu l-pagament kollu dovut lill-atturi iżda mhux jgħadduhom fl-ghama.

Sal-lum, matul il-kawża odjerna u l-atturi għalqu l-provi tagħhom, il-konvenuti għadhom sprovvisti minn rendikont dettaljat mill-atturi. Tant hu hekk li l-Perit nominat mill-Qorti, Mario Cassar, talab lill-atturi sabiex ifornuh bid-dokumenti meħtiega sabiex jesplicita fl-interrezza tiegħu l-inkarigu mogħti lilo.

Il-punti ewlenin huma s-segwenti:

1. Disparità totali bejn il-perijodi ta' xogħol indikati fl-affidavit ta' Paul Spiteri u l-elenku anness mal-istess affidavit.
2. Nuqqas ta' ċarezza u sekwenza fil-mod kif ġew deskritti li saru x-xogħlijiet.
3. Diskordanza totali fix-xhieda mogħtija mill-impjegati tal-atturi.
4. Ma hemm ebda indikazzjoni fl-invoices esebiti liema materjal intuża fuq il-lant tax-xogħol.

Fl-affidavit,⁴⁸ **Carmel Attard** jgħid li huwa jaħdem għal rasu fil-kostruzzjoni. Huwa kien ġie avviciinat mill-konvenut sabiex jagħmel xogħol ta' kostruzzjoni fil-post inkwistjoni.

Huwa ra li ma kienx hemm pedamenti taħt il-ħajt tan-naħa ta' wara tad-dar. Kien mibni fuq il-ħamrija. Il-bennej ta' qablu qala' parti mill-ħajt u halla l-bqija fl-istat originali tiegħu.

⁴⁷ Fol.232.

⁴⁸ Fol.246.

Jghid li huwa rifed il-ħajt halli jkun jista' jaqla' l-erba' filati mill-art 'il fuq. Ra li l-konkos ma kienx imxekkek kif suppost meta ra l-ewwel branka ta' taraġ. Il-parti l-kbira tal-ħadid kien espost u għalhekk tenut li jsaddad. Dan jista' faċilment jifqa' kollox aktar 'il quddiem. Il-vireg tal-ħadid kienu jmissu flimkien minflok imbegħdin sitt pulzieri minn xulxin. Ix-xogħol ma sarx skont is-sengħa. Jghid li huwa neħħa l-ħamrija u ta tlieta sa seba' pulzieri konkos sabiex jinvella u jibni fuqu. Ta l-qatran u kompla jibni.

Naddaf ukoll il-ħadid tat-taraġ illi kien espost għat-trab u trattah bi prodott apposta. Dan sar biss fejn kien hemm mikxuf. Il-bqija tat-taraġ baqa' mhux trattat.

Ta' xogħlu thallas €1,500.

Inkontro-eżami⁴⁹ jghid li meta mar fil-post inkwistjoni huwa qal lill-konvenut li għandu xogħol fil-gebel mhux qieghed kif suppost: mibni fuq it-trab u jidhru vireg fit-taraġ. Kien jidher fejn inbena ġdid għax il-gebla kienet ġdida. It-taraġ mibni fuq sitt pulzieri trab kien iservi sabiex jitla' it-taraġ fuqu. Xogħlu kien li jaqla' dan il-ħajt u jirfdu, inehħilu t-trab, jinvella u jerga' jtella' l-erba' filati.

Ghamel ukoll trattament tal-ħadid għax kien jidher minn taht. Kien kollu żrar u l-ħadid jidher kollu mikxuf. Il-ħadid kien jidher fil-branka ta' ħames targiet. Huwa qala' erba' /ħames targiet.

Muri r-ritratt a fol.100 jghid li l-ħajt ta' ġewwa mibni fuq il-konkos u ta' barra ma kienx mibni fuq il-konkos. Il-konkos jingħata sabiex isir il-livell u mhux għas-saħħa.

Il-Perit Mario Cassar⁵⁰ jghid li aċċetta li japplika r-rata ta' €150 kif iddikjara mill-konvenuta għax ma kienx hemm kuntratt u lanqas rati. Ix-xogħlijiet kellhom isiru *b' man days* għaliex ħafna minnhom ma setgħux jiġu mkejlin. Huwa kompitu tal-Perit inkarigat li jara li x-xogħol ikun qed ikun segwit tajjeb u jekk le jiġbed l-attenzjoni tal-partijiet. Wiehed irid jieħu r-rata ta' *man day* sabiex wiehed jasal f'każ bħal dan. Altrimenti m'hemmx fuq x'hiex tibbaża. Jekk dawn ix-xogħlijiet ħa jsiru bil-*man days* irid ikun hemm rata.

⁴⁹ Fol.263.

⁵⁰ Mingħajr paġinazzjoni. Data tas-16 ta' Ġunju 2023.

Jghid li huwa ma setax jattwa il-€210 meta suppost haddiem jagħmel tmien siegħat xogħol meta jidher li mid-dokumentazzjoni li dawn il-haddiema kienu xalata. Imorru meta jfettlilhom. Huwa ħa din l-impressjoni mit-*time sheets*.

Ikkunsidrat.

Permezz ta din il-kawza is-socjeta attrici qed tippretendi minn għand il-konvenuti bilanc li hi tqis għadu dovut lilha għal xogħol li hija wettqet fi propjeta tal-konvenuti.

Il-konvenuti fin-nota ta l-eccezzjonijiet tagħhom l-ewwel jecepixxu illi hemm disparitajiet fil-kontijiet li huma gew ipprezentati bihom mill-attrici u mbagħad fit-tieni eccezzjoni jghidu li x-xogħol li sar mill-attrici ma kienx skond l-arti u s-sengha u jsostnu illi mill-ammont dovut minnhom għandu jitnaqqas l-ammont li ntefaq minnhom biex jirrangaw ix-xogħol li skond huma sar hazin mill-attrici.

Il-Qorti ser tibda biex l-ewwel tqis it-tieni eccezzjoni tal-konvenuti.

Fit-tieni eccezzjoni tagħhom il-konvenuti jghidu li x-xogħol sar hazin u għalhekk mill-bilanc dovut lill-attrici għadu jitnaqqas dak l-ammont li huma hallsu biex jagħmlu x-xogħolijiet ta tiswija. Minn qari ta din l-eccezzjoni jirrizulta b' mod car li dak li qed jitlobu l-konvenuti huwa effettivament danni. Madankollu pretensjonijiet bhal din tal-konvenuti ma tistax titressaq *per via d'eccezione*. Il-kawza tal-lum trid tigi deciza a bazi tat-talba mressqa mis-socjeta attrici u għalhekk din il-Qorti hija tal-ferma konvinzjoni illi ma tistax tillikwida danni meta m'hemmx talba f'dan is-sens. Il-konvenuti ma pprezentaw l-ebda kontro talba u

dunque lanqas ma tista' l-Qorti takkorda kumpens f'assenza ta' tali kontro-talba. Ghalhekk ghal dawn ir-ragunijet ser tghaddi biex tichad it-tieni eccezzjoni tal-konvenuti.

Il-Qorti ser tghaddi issa sabiex tqis it-talba tas-socjeta attrici li kif diga inghad qed tippretendi il-hlas ta bilanc ta somma dovuta ghal xogholijiet li hija ghamlet fil-fond tal-konvenuti.

Mill-provi mressqa mill-partijiet jigi rilevat illi ma hemmx kontestazzjoni li s-socjeta attrici giet inkarigata mill-konvenuti biex twettaq xoghol edilizju fil-fond taghhom li jinsab Kercem. In-nuqqas ta qbil jinsorgi dwar il-quantum tal-bilanc li ghadu dovut lill-attrici bil-konvenuti jsostnu li l-ammont dovut minnhom huwa anqas minn dak pretiz minnha billi l-fatturi mahruqa ma jirriflettux ix-xoghol li sar u l-materjal akkwistat biex isir ix-xoghol u ghax ix-xoghol li sar ma sarx skond l-arti u s-sengha.⁵¹

Fil-kawza odjerna l-Qorti tinnota wkoll li hadd mill-partijiet ma pprezenta ftehim bil-miktub ta dak maqbul bejniethom rigward xogholijiet li kellhom isiru mis-socjeta attrici bhal per ezempju ir-rata tal-hlas mifthiema u lista tax-xoghol li kellu jsir mill-attrici. Ix-xhieda moghtija mill-Perit inkarigat mill-Progett, il-Perit Saliba, lanqas ma titfa dawl fuq dan.

Il-Qorti fliet il-kont fl-atti immarkat KC5⁵²u ser tghaddi sabiex tqis il-kontenut ta dan id-dokument vis a vis il-korrispondenza elettronika li ghaddiet bejn il-partijiet kif ukoll il-fatturi u l-kontijiet pprezentati in atti. Dan l-ezercizzju ser taghmlu anke fid-dawl tar-rapport tal-Perit Cassar li gie nominat mill-Qorti.

⁵¹ Rigward l-allegazzjoni li x-xoghol ma sarx kif misthoqq din l-Qorti diga ikkunsidrat li tali eccezzjoni ghandha tigi michuda ghar-ragunijiet gia moghtija supra.

⁵² A fol 296 tal-process

Rigward il-piz probatorju ta' rapport tekniku inghad illi Kemm il-kostatazzjonijiet tal-perit tekniku nominat mill-Qorti kif ukoll il-konsiderazzjonijiet u opinjonijiet esperti tieghu jikkostitwixxu skond il-ligi prova ta' fatt li kellhom bhala tali jigu meqjusa mill-Qorti. Il-Qorti ma kienetx obligata li taccetta r-rapport tekniku bhala prova determinanti u kellha dritt li tiskartah kif setghet tiskarta kull prova ohra. Mill-banda l-ohra pero', huwa ritenut minn dawn il-Qrati li kellu jinghata piz debitu lill-fehma teknika ta' l-espert nominat mill-Qorti billi l-Qorti ma kellhiex leggerment tinjora dik il-prova. Hu manifest mill-atti u hu wkoll sottolinejat fir-rikors ta' l-appell illi l-mertu tal-prezenti istanza kien kollu kemm hu wiehed ta' natura teknika li ma setax jigi epurat u deciz mill-Qorti minghajr l-assistenza ta' espert in materja. B' danakollu dan ma jfissirx illi l-Qorti ma kellhiex thares b' lenti kritika lejn l-opinjoni teknika lilha sottomessa u ma kellhiex tezita li tiskarta dik l-opinjoni jekk din ma tkunx wahda sodisfacentement u adegwatament tinvesti l-mertu, jew jekk il-konkluzjoni ma kienetx sewwa tirrizolvi l-kwezit ta' natura teknika.⁵³

Inghad ukoll illi *In linea ta' principju*, ghalkemm Qorti mhix marbuta li taccetta l-konkluzjonijiet ta' perit tekniku kontra l-konvinzjoni taghha (*dictum expertorum numquam transit in rem judicata*), fl-istess waqt dak ma jfissirx pero' illi Qorti dan tista' taghmlu b' mod legger jew kapriccjuz. Il-konvinzjoni kuntrarja taghha kellha tkun ben informata u bazata fuq ragunijiet li gravament ipoggu fid-dubju dik l-opinjoni teknika lilha sottomessa b' ragunijiet li ma ghandhomx ikunu privi mill-konsiderazzjoni ta' l-aspett tekniku tal-materja taht ezami ("*Grima vs Mamo et noe*" – Qorti tal-Appell – 29 ta' Mejju 1998).

Jigifieri Qorti ma tistax tinjora r-relazzjoni peritali sakemm ma tkunx konvinta li l-konkluzjoni ta' tali relazzjoni ma kienetx gusta u korretta. Din il-konvinzjoni pero' kellha tkun wahda motivata minn gudizzju ben informat, anke fejn mehtieg mil-lat tekniku. ("*Cauchi vs Mercieca*" – Qorti tal-Appell – 6 ta' Ottubru 1999 ; "*Saliba vs Farrugia*" – Qorti tal-Appell – 28 ta' Jannar 2000 u "*Calleja noe vs Mifsud*" – Qorti tal-Appell – 19 ta' Novembru 2001).

⁵³ Calleja vs Mifsud, Appell, deciz fid-19 ta Novembru, 2001

“Il-giudizio dell`arte espress mill-perit tekniku ma jistax u ma ghandux, aktar u aktar fejn il-parti nteressata ma tkunx ipprevaliet ruhha mill-fakolta` lilha moghtija ta` talba ghan-nomina ta` periti addizzjonali, jigi skartat facilment, ammenoke` ma jkunx jidher sodisfacentement illi l-konkluzjonijiet peritali huma, fil-kumpless kollha tac-cirkostanzi, irragonevoli” – (“Bugeja et vs Muscat et” – Qorti tal-Appell – 23 ta` Gunju 1967).⁵⁴

Issa l-Qorti fliet ir-rapport tal-Perit Cassar u tikkondividi pjenament dak li jafferma l-Perit Cassar u cioev illi meta jkun hemm ftehim bhal dak li kien hemm bejn il-partijiet fil-kawza il-prassi hija li tali ftehim jkun per iskritt. Fir-rapport tieghu il-Perit jghid li f`kazijiet bhal dak odjern il-ftehim kellu wkoll jinkludi x`kien mistenni mill-kuntrattur bil-perit responsabbli mill-progett jkun qed jissorvelja b`mod attiv ix-xogholijiet. Pero ix-xhieda tal-Perit Saliba ftit li xejn titfa dawl fuq dak li kien ghaddej fil-fond.

Rigward is-sighat ta xoghol imwettqa fil-progett il-Perit nominat mill-Qorti jtenni li meta si tratta ta ftehim li jkun jinkludi *mandays* allura il-Perit inkarigat mill-progett irid jiccertifika in-numru ta haddiema fuq il-lant tax-xoghol u s-sighat mahduma. Xi haga li fil-kaz odjern ma saritx. Il-Perit ikkonstata anke li r-rendikont ipprezentat mill-attrici li suppost juri min kien qieghed jahdem fuq il-progett fih inkonsistenzi kbar.

Din il-Qorti fliet l-atti u kif fl-assenza ta ftehim per iskritt li jirregola r-relazzjoni ta bejn il-partijiet kull ma ghandha quddiemha l-Qorti lllum huwa zewg pozizzjonijiet kontrastanti fejn is-socjeta attrici tikkontendi illi l-ftehim kien li hi tithallas €210 kull jum ghal tlett haddiema li jahdmu tmien sight kull wiehed , u fuq in-naha l-ohra l-konvenuti jishqu li l-ftehim kien li huma jhallsu €150 kuljum ghal tlett haddiema jahdmu tmien sight kull wiehed.

⁵⁴ C & F Building Contractors Ltd kontra Tal-Grazzja Autocare Co. Ltd', Prim Awla, deciz fit-12 ta' April 2012

Is-socjeta attrici pprezentat il-kontijiet li skond hi juru l-bilanc dovut mill-konvenuti. Il-Qorti fliet dawn id-dokumenti u kkonfrontathom max-xhieda ta l-ahwa diretturi tal-Kumpanija attrici Saviour Spiteri u Paul Spiteri. Wara dan l-ezami evalwattiv l-Qorti mill-ewwel tirrileva illi l-kontijiet mahruqa mis-socjeta attrici huma assai konfuzjonarji. Jibda biex jinghad li appartu l-fatt li Saviour Spiteri anke ammetta li hemm zball fil-konteggi⁵⁵ huwa afferma wkoll li hemm fatturi li ma jirrispekkjawx il-flus dovuti ghax-xoghol li sar billi huwa stess ikkwantifika dak dovut qabel ma effettivament twettaq ix-xoghol. Ir-raguni li ta dan ix-xhud kienet li dan l-ezercizzju kellu jaghmlu biex jkun jista jigbor il-VAT dovuta.

Il-Qorti madankollu ma tistax tasal biex tifhem kif fl-ewwel fattura mahruqa mill-attrici, liema fattura kienet suppost tkopri x-xoghol ta l-ewwel fazi tal-progett u li allura b'ammissjonji taz-zewg diretturi ma kellhiex tkopri l-ghoti tal-konkos billi dan kien jaqa fit-tieni fazi tal-progett, minkejja dan kollu f'din il-fattura tnizzel ix-xoghol tal-konkos. Barra minn hekk meta l-Qorti qabblet l-ewwel fattura mat-tieni fattura setghet tinnota li l-prezz ghax-xoghol tal-konkos fit-tieni fattura kien l-istess prezz moghti a priori ghax-xoghol tal-konkos fl-ewwel fattura. Dan l-element minnu nniffsu jnissel dubju serju dwar l-ezattezza tal-kontijiet kif ukoll fit-trasparenza taghhom.

Barra minn hekk Saviour Spiteri ikkonferma illi nhargu fatturi ghal prodotti li nxtraw mis-socjeta attrici biex din tlesti x-xoghol li kienet qed taghmel fil-propjeta tal-konvenuti, pero meta mbaghad giet biex tithallas, l-istess socjeta mall-kont regghet iffatturat il-VAT fil-kont ahhari. Fl-istess nifs l-istess Saviour Spiteri jghid li huwa zied 15% u mhux 18%⁵⁶ ma dak imhallas mis-socjeta bhala prezz ta l-oggett mixtri u din il-15% hija dovuta ghall-garr ta l-oggetti mixtri mis-socjeta ghall-fond tal-konvenuti u ghal ghodda uzata biex isir ix-xoghol⁵⁷. Jammetti wkoll li ma kien hemm l-ebda

⁵⁵ A fol 408 tal-process

⁵⁶ A fol 330 tal-process

⁵⁷ A fol 329 tal-process

qbil bejn il-partijiet biex jizdied dan il-precentwal fil-kontijiet⁵⁸. Dan ix-xhud lanqas ma jispjega x'ghodda intuzat u li taghha qed jippretendi hlas ghal uzu. L-Qorti tqis li l-ispjegazzjoni moghtija minn Saviour Spiteri, zgur ma toffri l-ebda konfort u lanqas ma titfa dawl dwar kif is-socjeta attrici waslet ghal ammont li qed tippretendi mill-konvenuti.

Apparti dan kollu hemm ukoll ir-rendikont tas-sighat mahduma mill-haddiema li kellhom jkunu fuq il-lant tax-xoghol kuljum. Iz-zewg partijiet jaqblu li l-ftehim kien li jkun hemm tlett haddiema kuljum fil-fond. Mill-provi jirrizulta li tnejn mill-haddiema - Joseph Grech u Steven Debono - ma baqghux jahdmu wara tlett gimghat li nbeda x-xoghol.⁵⁹ Madankollu fir-rendikont ta sighat ta xoghol esebit ghal darba darbtejn fl-atti, dawn jidhru li kienu ghadhom qed jahdmu xahrejn wara li effettivament kienu telqu.

A bazi ta dawn il-provi l-Qorti ghalkemm taqbel ma l-osservazzjonijiet illi ghamel il-Perit nominat minnha rigward il-provi prodotti madankollu ser tkun qed tiddipartixxi mill-kalkoli tal-Perit safejn dawn jirrigwardaw il-materjal mixtri mis-socjeta attrici u li dwarhom hemm in atti l-ircevuti rilaxxati minn min issupplixxa l-istess materjal. Il-Qorti ser taghmel dan billi fil-kont tas-socjeta attrici a fol 296 tal-process uhud mill-ammonti innizzla bhala dovuti ghall-materjal mixtri ma humiex l-istess ammonti rizultanti mir-ricevuti rilaxxati minn minn issupplixxa dak il-materjal u ghaldaqstant il-Qorti tqis illi huwa just li l-quantum dovut mill-konvenuti jkun dak skond kif jirrizulta mill-ircevuti li jinsabu in atti. Barra minn hekk il-Perit Cassar fil-kalkoli tieghu ha in kunsiderazzjoni l-ispejjez li ntefqu mill-konvenuti biex jirrangaw ix-xogholijiet li skond huma ma kienux skond l-arti u s-sengha. Ghar-ragunijiet gia moghtija *supra* dawn l-ispejjez ma setghux jitnaqqsu minn kwalsiasi ammont dovut lill-attrici deciz f' din il-kawza.

⁵⁸ A fol 329 u 330 tal-process

⁵⁹ Vide xhieda Joseph Grech tat-8 ta Jannar, 2019, a fol 137 tal-process

Il-Qorti fliet sewwa wkoll il-kommunikazzjoni li ghaddiet bejn il-partijiet u li hija esebita in atti⁶⁰ minn fejn jirrizulta li hemm qbil bejn il-partijiet rigward il-kontijiet li gejgin: -

Tan-Najsi - €2751.90

Ta Michael il-Mann - €470

Gebel tal-Germaniz - €72.00

Carmel Bajada - €90.00

Permess (Kunsill) - €15.00

Dan ifisser li hemm qbil li s-somma ta €3398.90⁶¹ hija dovuta mill-konvenuti lis-socjeta attrici.

Mill-istess korrispondenza elettronika jirrizulta wkoll li rigward il-kontijiet mahruqa minn Joseph Vella (Ginger) Limited il-konvenuti jghidu li l-ammont dovut huwa ta €365.40. Il-Qorti fliet dawn il-fatturi⁶² u rat li dawn jinkludu il-VAT. Tinnota wkoll li ma hemm l-ebda prova in atti li turi li l-materjal mixtri minn ghand Vella ma ntuzax fil-fond ta l-konvenuti u ghalhekk tqis li l-konvenuti ghandhom jhallsu l-ammont totali li jirrizulta mill-fatturi li jammonta ghal €649.04.

L-istess jinghad ghal kont mahrug minn R.A & Sons⁶³. Il-prezz innizzel fil-fattura jinkudi l-VAT. L-ammont indikat fil-korrispondenza mill-konvenuti huwa dak innizzel fil-fattura izda minghajr il-VAT mizjuda. L-Qorti tqis li l-prezz tal-bricks mixtrija kien jinkludi l-VAT u ghalhekk l-ammont irid jithallas kif jirrizulta mill-fattura u cioe fl-ammont ta € 123.90⁶⁴.

⁶⁰ A fol 12 et seq, liema korrispondenza saret wara li nhareg il-kont data 11 ta Frar, 2017 esebit a fol 296 tal-process

⁶¹ €2751.90 + €470 + €72 + €90.00 + €15.00

⁶² Fol 30 sa fol 40

⁶³ A fol 49 u fol 49a

⁶⁴ €53.10 +€70.80

Rigward l-ircevuta mahruga minn Joseph Caruana Co.Ltd, l-Qorti tinnota li ghalkemm gew ipprezentati zewg ricevuti, l-ammont li thallas jirrizulta fuq ricevuta wahda biss dik li ggib in-numru 13999⁶⁵. L-ammont huwa ta €50 li jinkludi il-VAT u ghalhekk ghar-ragunijiet ga moghtija *supra*, l-Qorti tqis li dan l-ammont huwa dovut ukoll mill-konvenuti.

Il-Qorti tirrileva wkoll li ghalkemm in atti gew esebiti *delivery notes* li juru li nxtara l-konkos mis-socjeta attrici pero l-ircevuta bin-numru 13460⁶⁶ bl-ebda mod ma tindika li dak il-konkos intuza fil-fond tal-konvenuti. Il-Qorti pero tosserva li mill-kommunikazzjoni elettronika gia msemmija⁶⁷ l-konvenuti kienu lesti li jhallsu il-kont tas-socjeta Road Construction fl-ammont ta €278.76 u ghalhekk tqis li dan l-ammont huwa dovut lill-attrici.

GHalhekk it-total li huwa dovut mill-konvenuti a bazi ta l-ircevuti pprezentati u identifikati hawn fuq huwa fl-ammont ta' €4500.60.⁶⁸

Hemm qbil ukoll li l-konvenuti diga hallsu lis-socjeta attrici is-somma ta €6000. Dan ifisser ghalhekk li s-somma ta €4500.60 illum hija diga mhallsa u ghalhekk jirrizulta li hemm is somma ta €1499.4⁶⁹ ghand is-socjeta attrici akkont ta dak li ser jirrizulta dovut lilha fis-sentenza tal-lum.

Imiss issa ghal din il-Qorti li tizen dawk il-kontijiet rigwardanti *employee time* – imnizzla fil-kont bhala items 10 u 11, u il-kont tal *high up* indikat fil-kont bhala item 13.⁷⁰

⁶⁵ A fol 48a. Il-kopji ta l-ircevuta li gew ipprezentati sussegwentement u li jinsabu a fol 237 tal-process ghandhom l-ammont imghotti

⁶⁶ A fol 52a

⁶⁷ A fol 12 tal-process

⁶⁸ €3398.90 + €649.04 + €123.90 + €50.00 + €278.76

⁶⁹ €6000 - €4500.60

⁷⁰ A fol 296 tal-process

Rigward Item 10 u 11 li jirrigwardaw il-hin li qattghu il-haddiema fuq il-post, l-hekk imsejja *manday*, ix-xhieda prodotta mill-partijiet hija konfliggenti billi minn naha wahda is-socjeta attrici tinsisti li l-ammont maqbul kien ta €210 kuljum, mentri l-konvenuti jinsistu li l-ammont kien ta €150 kuljum. Il-perit tal-Qorti in eskussjoni jghid li huwa addotta l-ammont ta €150 ghax hekk kienet ir-rata dak inhar li kien qed isir ix-xoghol. Skond hu dik kienet ir-rata fis-suq kif ukoll ghax mir-rendikont irrizulta li l-haddiema ma kienux qed jinhadmu it-tmien sighat kuljum kif miftiehem. Hawnhekk il-Qorti taqbel ma dan ir-ragunament u ghalhekk ser taddotta l-istess rata. Issa applikata ir-rata ta €150 kull jum ghal 33 gurnata⁷¹ iwassal ghal ammont ta €4950 u bit-taxxa tal-valur mizjud it-total dovut jigi €5841. Tqis li dan l-ammont huwa dovut mill-konvenuti lis-socjeta attrici ghax-xogholijiet li din wettqet fil-fond taghhom.

L-ahhar item hija numru 13 u din tirrigward l-uzu tal-*Highup*. Il-Qorti tosserva li ix-xhieda rigward l-uzu ta dan il-makkinarju hija konfliggenti. Sammy u Pawlu ahwa Spiteri xejn ma kienu cari fil-verzjoni moghtija minnhom. Il-Qorti ma tistax ma tinnotax illi fid-dawl ta dak li xehdu dwar il-*high up* tal-kumpanija attrici u cioe li gie anke utilizzat l-estensjoni biex jintlahaq l-oghli tal-fond fejn kienu qed jahdmu, l-argument illi kellhom jaghmlu uzu minn *high up* mikri ma tantx taghmel sens u dan anke fid-dawl li fuq il-post hadmu biss tlett haddiema. Ghalhekk il-Qorti tqis li l-konvenuti ma ghandhomx jhallsu l-ammont ta €548 pretiz mill-attrici ghal uzu ta tali makkinarju.

Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet maghmula l-Qorti hija ghalhekk tal-fehma li s-socjeta attrici hija dovuta is-somma totali ta €10,341.60⁷². Minn din is-somma trid titnaqqas is-somma ta €6,000 li kif diga inghad

⁷¹ A fol 35 tal-process

⁷² €4500.60 + €5841

diga thallset lill-attrici mill-konvenuti , u ghalhekk it-total dovut mill-konvenuti huwa dak ta €4341.60.

Rigward l-ispejjez legali l-Qorti hija tal-fehema li dawn ghandhom jigu sopportati mis-socjeta attrici billi din il-kawza hija rizultat tal-kontijiet xejn cari mahruga minnha.

Decide.

Ghaldaqstant in vista tal-premess u ghar-ragunijiet moghtija l-Qorti qed taqta u tiddeciedi din il-kawza billi filwaqt li tichad it-tieni eccezzjoni tal-konvenuti tordna lill-istess konvenuti jhallsu lis-socjeta attrici Kercem Construction Company Limited is-somma ta erbat elef tlett mija, wiehed u erbghin ewro u sittin centezmu (€4341.60) bl-imghax legali sad-data tal-pagament effettiv.

Bl-ispejjez tal-kawza ghandhom jigu sopportati interament mis-socjeta attrici.

(ft.) Dr. Brigitte Sultana
Magistrat

(ft.) Daniel Sacco
Deputat Registratur

Vera Kopja

Ghar-Registratur